

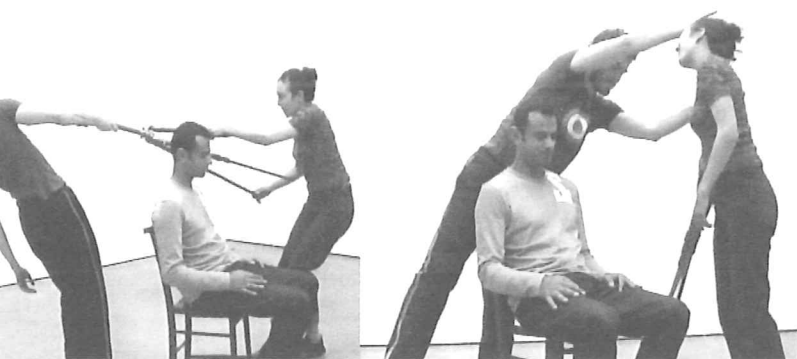
werp in de ruimte zelf. Door beelden te laten uiteenvallen doorheen een keten van media wordt ook de blik tot een verregaande versplintering gedwongen, wat je als kijker op zijn zachtst gezegd doet duizelen. Een beklievende ervaring, omdat de performance zich overal en nergens lijkt op te houden, het circuit van voorstellingen zich nooit sluit en daarin de verbeelding voor schut zet. *héâtre-élévision* zadelt de toeschouwer op met vragen over de oorsprong, het verlangen, de wegen en omwegen van zijn kijken. Enkele aspecten daarvan kunnen verduidelijken wat de locus van het kijken zoal kan inhouden.

Op het televisiescherm zijn theaterbeelden te zien: Charmatz reduceert hier een vorige voorstelling doorheen andere media. Dansers in strakke balletpakjes voeren nogal vreemde scènes op, in groep of alleen. Het gebeuren speelt zich af in uiteenlopende ruimtes, zoals bijvoorbeeld op een theaterpodium en in een dansstudio, maar meestal houden de performers zich op in allerhande dozen en kleine ruimtes. De bewegingen van de dansers hebben een ruw, sterk fysiek karakter, hun gedragingen vertonen zelfs een obscene trekje: ze kruipen rond met de tong uit de mond, als waren ze dieren. Een zwangere vrouw beweegt rusteloos heen en weer terwijl ze kreunt en steunt. Bevangen door apathie stopt iemand zich weg in een hoekje. In hun waanzinnige doen kijken de performers (doorheen beeld en televisie) op een wat brutale manier terug naar de toeschouwer, als om te zeggen: 'Wat zit je me daar zo aan te gapen?'

De tegenstelling met het gebruikelijke verwachtingspatroon bij dansvoorstellingen is groot: hoewel de beeldenstroom op het scherm bepaald fascinerend werkt, is er op de keper beschouwd niets te zien. Als

een verlangen naar intimiteit aanwakkeren, dreigt de toeschouwersblik obscene te worden: ze wil namelijk niet zien dat het om een fictie gaat die doorheen de gebruikte media opgeroepen wordt.¹¹ Toch is de kijker in *héâtre-élévision* niet zomaar een voyeur; daarvoor dringt de beeldkwaliteit zich al te vaak op. De vuile, grove pixels van een slechte videokopie bijvoorbeeld. Tegelijk treden de beelden voortdurend voorbij zichzelf door een uitgekiend licht- en geluidsontwerp, die het verlangen van de kijker ontmaskeren en er een nieuw kader aan geven.

Om de aandacht van de televisiebeelden af te leiden is het geluidsontwerp cruciaal, aangezien het geluid –voornamelijk stemmen en de activiteit van een pianostemmer– verspreid wordt via meerdere luidsprekers en zo de ruimte opent. Zo zijn er –naast de luidsprekers van het tv-toestel zelf, die als vanzelfsprekend nauw gelinkt zijn met de beelden– ook speakers aangebracht onder het object waarop je als toeschouwer ligt, alsof het een echte piano betrof: de nabijheid van het geluid betreft je lichaam nadrukkelijk bij het spel via de trillingen. Ook vlak naast de oren van de toeschouwer weerklinkt geregeld geluid, waardoor het lijkt alsof met de klank ook de beelden zelf in je hoofd plaatsvinden. De intimiteit die de hele setting oproept wordt er nog door vergroot: de dansers lijken te zingen, hijgen en zuchten in je hoofd, zodat het geluid een tactiele dimensie geeft aan de beelden. Door deze geluidschoreografie verdubbelen de beelden op het scherm zich en beginnen ze te reizen, op zoek naar andere bestaansruimtes. Hoewel potentiële beelden kunnen opduiken en de verbeelding stimuleren, worden ook de verlangens en beperkingen van de blik scherp duidelijk: speelt deze smijdige, immateriële dans van perceptie en verbeelding

La Chaise
BORIS CHARMATZ EN JULIA CIMA/ASSOCIATION EDNA
Foto Sylvie Friess

de beelden al een 'waarheid' zouden bevatten, dan toont die zich niet, integendeel: ze lijkt nog verder terug te trekken. In *héâtre-élévision* wordt een verlangen op de proef gesteld – het verlangen naar een onbemiddelde ervaring van de werkelijkheid, naar een verloren authenticiteit, naar een intieme band met de getoonde lichamen. In deze performance wordt dat verlangen zorgvuldig geënceneerd door op meerdere niveaus intimiteit in het spel te brengen. Als kijker ben je om te beginnen alleen in de ruimte, waardoor de collectieve blik van het theater wegvalt. Bovendien is televisie het medium bij uitstek dat intimiteit creëert: het brengt de wereld immers nabij. In confrontatie met beelden die op zich ook al

zich niet goeddeels in ons hoofd af? Stelt dat proces niet eens te meer de vraag naar een dissectie van de verhouding tussen beeld en kijker?

Op een gegeven ogenblik toont het tv-scherm een theaterpodium met lijst, een afstandelijk shot genomen ergens vanop de laatste rij. De schaal van zowel ruimte als blik explodeert: de afstandelijke aanblik van het theater doorkruist de intieme band van de kijker met de televisie. Op zich is deze gedachte die de confrontatie van media uitlokt niet zo bijzonder, zij het dat met de choreografie van de blik ook het lichaam van de kijker op een verrassende manier wordt betrokken. Immers, het feit dat je gedurende de hele séance neerligt, roept niet enkel associaties